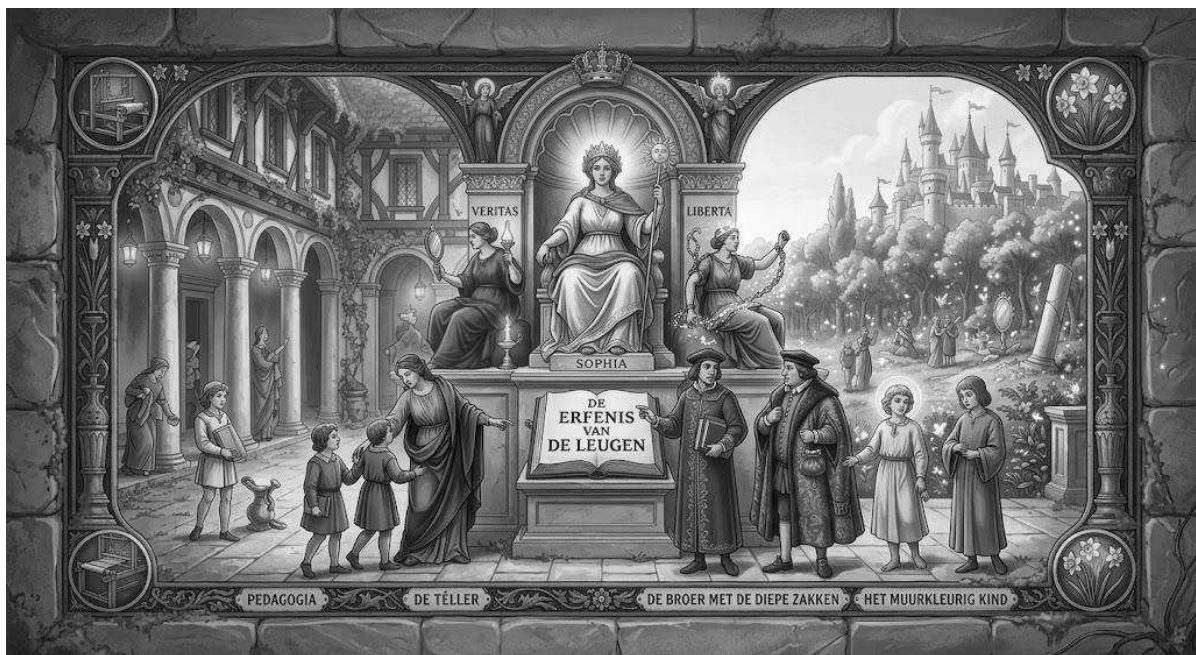

De erfenis van de leugen

een sprookje

D E E L I

Het huis en het getouw

E E R S T E H O O F D S T U K

Het getouw en de weefster

Er was eens een huis aan de rand van een bos, en in dat huis stond een weefgetouw. Het stond in de mooiste kamer, vlak voor het raam, zodat de vrouw die erachter zat het licht had en het bos kon bewonderen.

Het getouw was oud en zwaar en het kraakte als het werkte. Wie buiten langs het huis liep, hoorde het al van verre, dat trage slaan van de kam tegen het weefsel, telkens weer, als een hart dat zich nergens iets van aantrok.

Achter het getouw zat de vrouw des huizes. Ze liet geen dag voorbijgaan zonder te weven. 's Ochtends ging ze zitten voordat het huis goed en wel wakker was, en 's avonds zat ze er nog, met de lamp aan, terwijl de kinderen al naar bed waren gestuurd.

Ze weefde niet omdat het af moest. Ze weefde omdat ze niet wist hoe ze stil moest zitten zonder draad in haar handen.

Wat ze maakte waren mantels. Eén voor ieder van haar kinderen, en het ging in dat huis zo dat je pas wist wie je was zodra je jouw mantel had gekregen. Daarvoor was je een kind als alle andere, dat door de kamers liep en niet wist waar het hoorde. Daarna wist je het. De mantel zei het je, en het huis zei het je na.

Ze koos de draden zelf. Niemand mocht meekijken terwijl ze de kleuren legde, en niemand vroeg waarom de ene mantel werd wat hij werd en de andere iets heel anders. Ze keek naar een kind, lang en aandachtig, en dan begon ze. Het vreemde was dat het kind daarna ook werd wat ze had geweven.

Of zat het al in het kind en zag zij het eerder dan de rest? Dat heeft nooit iemand kunnen zeggen. In dat huis liep het door elkaar, wat je was en wat je opgelegd kreeg, tot het niet meer uit elkaar te halen viel.

Ze had geen groene vingers. Dat moet vermeld, want het verklaart veel.

Alles wat leefde en water nodig had ging namelijk dood onder haar handen. De kruiden op de vensterbank verdorden, de rozen achter het huis verwilderden tot doornen, en de moestuin die er ooit was geweest had ze laten dichtgroeien omdat het haar te veel werd om iets in leven te houden dat zelf besliste wanneer het bloeide. Ze hield niet van dingen die hun eigen gang gingen. Een draad ging waar je hem legde. Een plant deed maar wat.

En toch hield ze van narcissen.

Daar zat een tegenstrijdigheid in die niemand haar ooit durfde voor te houden. Ze kweekte ze niet, want kweken kon ze niet, maar ze wilde ze wel hebben, en dus liet ze ze halen, manden vol, elk voorjaar opnieuw. Ze zette ze in de mooiste kamer naast het getouw, waar ze van kon kijken terwijl ze weefde. Ze keek er graag naar. Het waren bloemen die rechtop stonden en naar zichzelf leken te buigen, geel en zelfverzekerd, en ze gingen dood zonder dat het haar iets deed, want er kwamen toch weer nieuwe. Als de ene mand was uitgebloeid liet ze de volgende komen.

Zo had ze altijd narcissen en nooit de zorg ervoor.

Ze had een eigenaardige trek; ze kon zomaar, zonder duidelijke aanleiding, in toorn ontsteken. ‘Ik laat geen draad van je heel’, zei ze dan. Haar omgeving was dus erg op zijn hoede, en had de neiging om vaak de stemming van de vrouw te peilen.

Daarnaast wist iedereen: deze vrouw geeft nooit vanuit zichzelf; ze koopt slechts tegenprestaties. Een extra reden voor iedereen in haar omgeving om op zijn hoede te zijn.

Het huis stond aan de rand van het bos, en dat was geen toeval, al dacht niemand er eigenlijk ooit over na. Achter het huis hield het geweven leven op. Daar begon iets anders, donker en vol en zonder regels, waar geen getouw stond en niemand je vertelde wie je was. De kinderen werd geleerd dat je daar niet kwam. Het bos was wat er gebeurde met wie niet luisterde. Ze zeiden het nooit zo hardop, maar ieder kind in dat huis wist het: blijf binnen, draag je mantel, en het bos blijft waar het hoort.

De man des huizes was er ook nog. Hij liep door de kamers en je hoorde hem zelden. Hij liep op kousenvoetjes. Vroeger had hij iets gemaakt met zijn handen, iets waar later veel om te doen zou zijn, maar daarover gaat dit hoofdstuk nog niet. Voor nu volstaat dat hij meestal in een andere kamer zat dan zijn vrouw, en dat het getouw het geluid was dat het huis bijeenhield, niet zijn stem.

Zo ging het, jaar in jaar uit. De kam sloeg tegen het weefsel. De narcissen kwamen en gingen. De vrouw weefde, en haar kinderen kregen één voor één hun mantel en leerden ermee leven, ieder op zijn eigen manier, de een te zwaar beladen en de ander te fel verlicht, tot ze niet anders meer wisten of ze het zelf hadden gekozen.

Op het getouw lag in die tijd een mantel die nog niet af was. Het was de zwaarste van allemaal, donker geweven, en de vrouw werkte er langer aan dan aan de andere. Voor wie hij bestemd was, daar kom ik nog op.

Maar hij hing er al, halverwege, en hij wachtte op het kind dat hem zou moeten dragen.

TWEEDE HOOFDSTUK

De maker

De man des huizes had een eigen werkplaats achter in het huis, voorbij de keuken, waar het getouw niet te horen was.

Dat was de enige kamer waar het stil bleef. De rest van het huis stond onder het slaan van de kam, maar achterin, achter een deur die meestal dichtzat, werkte hij aan dingen die niemand begreep en die toch, zo bleek later, meer waard waren dan alles wat er vooraan werd geweven.

Hij was een maker. Dat was het woord dat het beste bij hem paste, beter dan man of vader, vredebewaarder of echtgenoot, want die rollen droeg hij los, alsof ze hem waren aangereikt en hij niet goed wist waar hij ze moest laten.

Met zijn handen daarentegen wist hij precies wat hij deed. Hij boog en paste en sleep, dagen achtereenvolgend, aan iets kleins dat in de palm van een hand verdween en waar mensen ver buiten het bos op zaten te wachten zonder het te weten.

Wat hij maakte zal ik niet noemen, want het doet er voor dit verhaal niet toe wát het was. Het deed ertoe dat het zeldzaam was.

Er waren weinig mensen die het konden, en van die weinigen was hij de beste, en wat onder zijn handen vandaan kwam was van een soort dat je maar zelden ziet en dat lang meegaat. Mensen zouden er beter van worden. Mensen zouden ervoor betalen.

Het was, om het maar gewoon te zeggen, goud waard, al lag het als iets onaanzienlijks op zijn werkbank, dof en klein.

In huis keek niemand ernaar.

De vrouw kwam achterin bijna nooit. Als ze al iets over zijn werk zei, was het terloops, op de toon waarop je het over het weer hebt. Ze had er geen beeld bij en ze wilde er ook geen. Wat in haar kamer gebeurde, aan het getouw, dat was het werk dat telde.

Wat hij deed was iets wat hij nu eenmaal deed, achter een dichte deur, en zolang het het huis niet stoorde was het goed. Ze nam hem niet serieus. Dat klinkt hard, en toch is het het juiste woord, want het ging verder dan onverschilligheid. Ze had ergens besloten dat hij de kleinere van de twee was, en alles in het huis was zo geweven dat het die beslissing bevestigde.

Hij liet het gebeuren.

Daar zit de kern van de man, en het is een kern die moeilijk te vatten is, omdat er niets dramatisch aan is. Hij verzette zich niet. Hij eiste geen plaats op aan tafel, geen blik, geen erkenning voor wat hij voortbracht.

Als de vrouw hem oversloeg, slikte hij het. Als de kinderen iets vroegen wat eigenlijk bij hem hoorde en het bij haar haalden, liet hij dat zo.

Hij hield van de vrede in huis meer dan van zijn eigen plek erin, en die voorkeur was geen zwakte die hem overkwam maar een keuze die hij elke dag opnieuw maakte, zo vaak dat niemand het nog als keuze zag, hijzelf nog het minst.

Er was een gewoonte van hem die alles zegt.

Als hij door de mooie kamer liep en hij zag dat er een steek loszat in iets wat op het getouw lag, dan boog hij zich voorover en streek de stof glad met zijn duim, heel voorzichtig, zodat de losse plek weer tegen het weefsel kwam te liggen en je hem niet meer zag. Hij haalde hem er niet uit. Hij wees er niemand op. Hij legde de draad terug waar hij scheef lag en liep door.

Een ander zou hebben gezegd, hier zit een fout, dit moet opnieuw. Hij streek het glad en zweeg, en het huis bleef heel, en de fout bleef zitten waar hij zat, onder zijn duim weggemoffeld tot de volgende keer dat iemand eraan trok.

De kinderen hadden zich vaak afgevraagd waarom de Maker zoveel horloges bezat.

Ze lagen overal. In laatjes. Op planken. In kleine houten doosjes waarvan alleen hij wist welke nog liepen en welke allang waren stilgevallen.

De Teller vroeg het hem eens.

"Waarom bewaart u zoveel horloges?"